

Margriet en/of Libelle

door Henk Lubberding

Zelden heeft de plantenwerkgroep al zo vroeg haar eerste excursie gehouden. Zou de aarde dan toch warmer worden? In Zoetermeer is de plantenwerkgroep, waaronder ik gemakshalve ook maar even de bomen reken, weliswaar de drijvende kracht van de KNNV, maar er is veel meer te beleven in de natuur: vlinders, vleermuizen, paddenstoelen en libellen. Gelukkig hoeven we niet alles zelf te organiseren. Dankzij de prettige samenwerking met onze natuurpartners IVN en Vogelwerkgroep Zoetermeer krijgen we een goed beeld van de diversiteit van de Zoetermeerse natuur. Mocht de warme winter ook tot een warme zomer leiden, dan kunnen we vele soorten libellen in het Libellenreservaat verwachten.

Nog even wachten ....

Geniet van deze nieuwe aanwinst!

Start van de plantenwerkgroep 2014

door Fred Reeder

Op 14 maart kwamen we dit jaar weer voor het eerst bij elkaar om het programma 2014 vast te stellen. Zoals altijd was Joke weer een voortreffelijke gastvrouw met koffie en thee en iets er bij. Waarvoor bij deze onze dank.

Ieder jaar gaat deze bijeenkomst gepaard met een luid gekrakeel van meningen die geuit worden over wanneer en waar en wat. Maar deze keer was dit door enig voorwerk van Wim met een kaartje en een lijst van de te bezoeken hokken duidelijk minder.

Hendrik Baas van de gemeente was aanwezig om de plantenwerkgroep te vragen een inventarisatie rondom de Benthuiserplas te doen. Na een korte toelichting (zie ook pagina 11) werd dit verzoek in het programma opgenomen. Ook loopt er nog een aanvraag voor een project bloeiende bermen buiten Zoetermeer in samenwerking met Wijk en Wouden (Zie nieuwsbrief nr 6). De plantenwerkgroep heeft haar medewerking voor de inventarisatie van een tweetal stukken reeds eerder toegezegd. Tevens werd benadrukt dat dit de enige stukken zijn waar de plantenwerkgroep voor dit project zal inventariseren. Bermpercelen die verder weg liggen van de Zoetermeers grenzen komen niet in aanmerking. Daar een en ander nog steeds vaag is hebben we besloten dit vooralsnog niet in het programma op te nemen. Deze inventarisaties zullen dan buiten het reguliere programma worden gedaan. Hendrik komt hier nader op terug. Ook een tweede verzoek voor de inventarisatie van het gebied direct grenzend aan recreatiegebied Noord-Aa achter 't Geertje werd aan de lijst toegevoegd.

Het nieuwe strepen werd ook weer besproken. We kwamen tot de conclusie dat wanneer er meer dan 3 personen op een avond aanwezig zijn er een groep van 3 zich zal bezig houden met het strepen volgens de nieuwe regels. De anderen zullen dan de oude manier hanteren.

Wil je meer weten over het nieuwe strepen kijk dan op <http://www.floron.nl/Meedoen/Het-Nieuwe-Strepen>

Het resultaat van deze avond, het plantenwerkgroep programma, staat in de volgende tabel vermeld.

Voor in de agenda's

Programma 2014 Plantenwerkgroep			
Datum	KM-hok en locatie	Verzamelplek	Aanvangstijd
Za 29 mrt	305755 en 371713 Lansinghage	tunneltje Vernispad onder Oostweg	10.00 uur
Wo 09 apr	Lezing natuurlijke tuinen i.s.m. VWZ, IVN, Groei- en Bloei en de gemeente	Stadhuis	20:00 uur (tot 22:30 uur)
Za 12 apr	304745 Noord-Aa	boerderij Geertje	10.00 uur
Do 24 apr	305751 Balij	Balijhoeve Kurkhout – ingang van het Balijpark	19.00 uur
Do 08 mei	305812 Benthuizerplas	hoek Schansbaan – Vestingpad.(fietspad)	19.00 uur
Do 22 mei	305714 De Leyens	hoek Broekwegkade, Broekwegwetering	19.00 uur
Do 29 mei	Tuinenexcursie, nadere informatie volgt		
Zo 01 juni	Dag van het park		
Do 05 juni	305832 Oosterheem	hoek heemkanaal Olof Palmelaan – Franklinstraat	19.00 uur
Ma 09 juni	PWG excursie Texel, nadere informatie volgt.		
Wo 11 juni	Floron excursie bloemrijke bermen Zoeterwoude	recreatief transferium Zoeterwoude	10.00 uur
Do 19 juni	305715 De Leyens, Seghwaert	bruggetje Pinaskade	19.00 uur
Do 03 juli	305711 Buitenpark	bruggetje nabij fietspad Meerpolderdijk (niet per auto bereikbaar)	19.00 uur
Za 19 juli	304745 Noord-Aa	boerderij Geertje	10.00 uur
Do 31 juli	305751 Balij	Balijhoeve Kurkhout – ingang van het Balijpark	19.00 uur
Do 14 aug	305812 Benthuizerplas	hoek Schansbaan – Vestingpad.(fietspad)	19.00 uur
Do 28 aug	305734, Stadshart/Dorp,	stadsmuseum Dorpsstraat	19.00 uur
Za 13 sept	305755 en 371713 Lansinghage	tunneltje Vernispad onder Oostweg	10.00 uur
Za 27 sept	305811 Noordhove	hoek Planbaan - Lijnbaan	10.00 uur
Za 11 okt	305833 Oosterheem	hoek Loirestroom – Moldaustroom	10.00 uur

Het jaarprogramma van de paddenstoelenwerkgroep vindt u hieronder.

Programma paddenstoelenwerkgroep . Aanvang alle dagen 10.00 uur		
Datum	locatie	verzamelplek
3 apr.	Balijbos	Parkeerplaats Stadsboerderij Kurkhout 100, Zoetermeer
17 apr.	Westerpark	Parkeerplaats Turfberg, natuurtuin Zoetermeer
1 mei.	Prielenbos	Parkeerplaats Restaurant Aazicht, Strand 1 (einde Azië weg), Zoetermeer
15 mei.		nog niet bekend
29 mei .	Lage Bergse Bos	Bosweg 10, 2661 GT, Bergschenhoek nabij de manege Hillegersberg
5 juni.	Westerpark.	Parkeerplaats Turfberg, natuurtuin Zoetermeer
19 juni.	Balijbos	Parkeerplaats Stadsboerderij Kurkhout 100, Zoetermeer
3 jul.	Buytenpark	Buytenparklaan 30, Zoetermeer
17 jul.	Westerpark	Parkeerterrein aan het einde van de Heuvelweg, Zoetermeer
31 jul.	Meijendel	Meijendel. Parkeerplaats pannenkoekenhuis, Meijendelseweg 36, Wassenaar
7 aug.	Prielenbos.	Parkeerplaats Restaurant Aazicht, Strand 1 (einde Azië weg), Zoetermeer
21 aug.	Bermen Rokkeveen.	bij Sinie
4 sept.	Westerpark	Parkeerplaats Turfberg, natuurtuin Zoetermeer
18 sept.	Balijbos	Parkeerplaats Stadsboerderij Kurkhout 100, Zoetermeer
2 okt.	Westerpark	houtsnipperpad Smallingerland 32 Zoetermeer
16 okt.	Van Tuyllpark	van der Hagenstraat, na het viaduct eerste p-plaats links
6 nov.	Buytenpark	Buytenparklaan 30, Zoetermeer
20 nov.	Prielenbos	Parkeerplaats Restaurant Aazicht, Strand 1 (einde Azië weg), Zoetermeer
4 dec.	Westerpark	Parkeerplaats Turfberg, natuurtuin Zoetermeer
18 dec.	Balijbos	Parkeerplaats Stadsboerderij Kurkhout 100 Zoetermeer

Voor beide programma's geldt dat er wijzigingen kunnen voorkomen. De meest actuele informatie staat op de homepage van de website (<http://www.knnv.nl/zoetermeer/>)

Aankondigingen:

Woensdag 9 april "Breng meer leven in je tuin! "

aanvang 20.00 uur Stadhuis, ingang Frankrijklaan 6

In samenwerking met IVN, KNNV, Vogelwerkgroep en Groei en Bloei

Het programma

19.30 uur inloop met koffie en thee.

20.00 uur welkomstwoord namens de verenigingen door één van de voorzitters.

20.10 uur Hendrik Baas, "van tuin naar biodiversiteit"

Programma Duurzaam Zoetermeer, een van de thema's is biodiversiteit

Aankondiging natuurvriendelijke tuinwedstrijd, meetlat

20.30 uur Ria Hoogervorst, Nationale tuinweek – tegel eruit, plant erin
Wat organiseert de afdeling Zoetermeer van Groei en Bloei in dit kader.

20.45 uur pauze

21.00 uur Dik Vonk, “Breng meer leven in je tuin”

Als stadsecoloog in Haarlem heeft Dik Vonk veel ervaring met het bevorderen van Natuur in de stad.

Na alle positieve ontwikkelingen in het openbare stedelijke groen kan nu in privétuinen een nieuwe stap vooruit worden gedaan. Bloemrijke tuinen met veel kleinschalige elementen zijn een aanvulling op de grote groene elementen in de stad.

Er is nu veel meer bekend over de mogelijkheden om natuurlijke soorten in de tuin te bevorderen dan dertig jaar geleden. De gemeente doet noodgedwongen een stapje terug. Bewoners kunnen in hun eigen tuin een stap vooruit doen. Door een goede keuze van soorten planten en struiken kan men veel plezier beleven aan vlinders, hommels, vogels en andere kleine dieren in de eigen tuin. En door rekening te houden met natuurlijke processen hoeft men zich minder in te spannen om ruimte in de tuin te houden voor leuke en nuttige dieren.

21.45 uur Afsluiting en drankje

Poster NME

Zondag 11 mei, 14.00 uur Arboretum en Heemtuin Delftse Hout. Bomenexcursie. Nadere info volgt.

Maandag 9 juni Excursie Plantenwerkgroep

coördinatie en info: Annet de jong

Thea Spruijt, de door Floron uitgeroepen vrijwilligster van 2011, weet een plek waar de laatste jaren de Groenknolorchis in groten getale (duizenden !) groeit. Het is zelfs de 2-de groeiplek in Europa. Het ligt op de zuidelijke punt van Texel, tussen de twee Horstmeertjes. Daar is geen beperking van betreding van toepassing.

Het is een dynamisch primaire duinvallei.

Enige organisatorische feiten:

Neem de boot van 10.30 uur vanuit Den Helder.

Direct bij aankomst op Texel gaan we verder per fiets. (zelf meenemen of daar huren.)

Op de boot is de laatste mogelijkheid om iets eetbaars of drinkbaars te kopen. De rest van de excursie komen we geen “tentjes” tegen.

Aan het einde van de excursie kunnen we overwegen in Den Hoorn iets te nuttigen.

De laatste boot gaat om 21.00 uur.

Meer info <http://www.natuurbericht.nl/?id=6164>

Graag z.s.m. melden per e-mail bij Annet: beirawa@planet.nl

Dit geldt voor iedereen, dus ook voor de PWG-ers !

Vervoer van en naar Den Helder zelf regelen. Ook het huren van de fiets.

Vrijdag 4 juli Stadsboerderij Buitenbeest

De stadsboerderij het “nieuwe” Buitenbeest wordt officieel geopend. Uw nieuwsgierigheid naar hoe het geworden is kunt u bevredigen op 5 en 6 juli op de open dagen.

Volg de uitgebreide berichtgeving hierover in de plaatselijke bladen.

Algemene ledenvergadering KNNV-Zoetermeer

Lodewijk van Duuren

Enkele punten uit de Algemene ledenvergadering KNNV-Zoetermeer op 20 februari 2014, 20.00 uur ten huize van Henk Lubberding, Leiwater 1 Zoetermeer.

Na opening en vaststelling van de agenda volgen mededelingen, ingekomen stukken en het Verslag van de ledenvergadering van 12 februari 2013 (zie Kwartaalbericht April 2013).

De vergadering ging akkoord met het Financieel verslag over 2013 en de begroting over 2014.

Belangrijkste punten zijn de contributieverlaging van KNNZ-Zoetermeer naar 28 Euro voor gewone leden. Ten tweede zijn de meesten van mening dat de afdracht naar het Landelijk Bureau te hoog ligt.

Tot de kascommissie over 2014 zijn benoemd Wim de Liefde en Arjen Wardenier.

De tot nu toe uitgekomen zes Nieuwsbrieven van KNNV-Zoetermeer worden zeer gewaardeerd en zullen de papieren versie blijvend vervangen. De "oude" website van KNNV-Zoetermeer blijft voorlopig in de lucht. KNNV-landelijk heeft aangekondigd dat daarvoor t.z.t. betaald moeten worden.

De publiciteit voor KNNV-Zoetermeer kan beter. Het neerleggen van folders werkt niet zo goed. Het plan is deze te vervangen door visitekaartjes. Annet de Jong maakt hiervoor een plan en berekend eventuele kosten. Ook wordt gesuggereerd contact op te nemen met de biologie-leraren in Zoetermeer.

De plantenwerkgroep zal binnenkort zijn programma voor 2014 vaststellen. Hierover volgt nog een afzonderlijk bericht.

De in de vergadering besproken excursies, lezingen e.d. voor het 1e en 2e kwartaal zijn in de aankondigingen vermeld.

Door niet doorgaan van de subsidie is het vorig jaar geplande Jaarringen project in Zoetermeer niet doorgegaan. Dit jaar gaat het tweejaarlijkse project wel van start. Nadere gegevens over de activiteiten volgen nog in de nieuwsbrief of per email.

Kijk voor meer informatie hiervoor ook op <http://www.jaarringenzoetermeer.nl/>

Henk Lubberding zal deelnemen aan de aanstaande Landelijke vergadering van de KNNV.

Geldzaken en zo, financieel jaarverslag 2013

door Fred Janssen

De laatste jaren zijn de betalingsnota's pas aan het eind van het verenigingsjaar verstuurd. Vastgesteld kan worden, dat dit regelmatig tot verwarring leidt omtrent het jaar waarvoor de contributie is betaald. Besloten wordt om de nota's in het vervolg uiterlijk in april te versturen. Over het jaar 2013 sluit de exploitatie van de KNNV, afdeling Zoetermeer met een nadelig saldo van € 253,15 ware het niet dat er nog € 594,- aan contributie moet worden voldaan. Er resteert dus een klein bedrag in de plus.

Rekening 2013	
<u>ONTVANGSTEN</u>	
Contributies 2012	€ 32,25
Contributies 2013	€ 534,00
Opbr.. DVD's	€ 191,00
	€ 757,25
<u>UITGAVEN</u>	
Afdracht KNNV (voorschot)	€ 462,00
Bankkosten	€ 59,13
Kwartaalberichten	€ 379,68
Porti	€ 46,05
Representatie	€ 63,54 ¹⁾
	€ 1.010,40

1) Betreft blijken van belangstelling of waardering/afscheid

Wanneer we de balans over 2013 opmaken, geeft dit het volgende beeld:

Balans 31-12-2013			
Stand girorekening per 31-12-2013	€ 922,96	Crediteuren	€ 54,39
Nog te ontvangen contributies 2013	€ 492,00	Exploitatietekort '13	€ 253,15
Nog te ontvangen contributies 2012	€ 102,25	Saldo	€ 1.209,67
Materialen (DVD's, 2 binocolairs)	€ -		
	€ 1.517,21		€ 1.517,21

Met ingang van medio 2013 verschijnen geen gedrukte kwartaalbladen meer en wordt er uitsluitend gecommuniceerd via de website en nieuwsbrieven per e-mail. Dit betekent dat een grote kostenpost (drukkosten + porti) is komen te vervallen. Over de gevolgen hiervan voor de contributie heeft het bestuur zich beraden en heeft voorgesteld deze te verlagen.

Tijdens de ALV van dit jaar zijn de contributies als volgt vastgesteld:

€ 28,00 voor volwassen leden

€ 12,50 voor leden van een andere KNNV afdeling

€ 8,50 voor jeugd- en gezinsleden

De Algemene ledenvergadering was unaniem van oordeel, dat de hoogte van de huidige contributie voor niemand een beletsel zal zijn om lid te worden van de afdeling Zoetermeer van de KNNV.

Hierbij dient bovendien in ogenschouw te worden genomen, dat men

- toegang krijgt tot een uitgebreid netwerk van natuurliefhebbers;
- het kwartaalblad "Natura" in de brievenbus aantreft;
- men met substantiële korting natuurboeken kan aanschaffen en
- kan deelnemen aan buitengewoon interessante natuurvakanties tegen alleszins redelijke prijzen.

De Grote vos door Johan Vos

De Grote vos was eind vorige eeuw vrijwel verdwenen uit ons land.

De laatste jaren echter lijkt deze mobiele soort aan een opmars bezig en is er ook voortplanting waargenomen. Half maart dit jaar is deze soort al 25 keer op verschillende plekken, waaronder in Zeeland op Waarneming.nl gemeld.

Dat deze soort zo vroeg in het jaar kan worden waargenomen komt omdat de grote vos, net als zijn kleinere broertje de kleine vos, als vlinder overwintert. Het voorjaar is de beste tijd om de vlinder te vinden. Omdat het niet altijd gemakkelijk is om deze soort van zijn kleine broertje te onderscheiden hieronder waar je op moet letten:

Grote vos in 2008 in de tuin van Winfried

1. De grote vos draagt 4 zwarte vlekken (als atoomtekens) op de voorvleugels, de kleine vos draagt er 3.
2. De grote vos is inderdaad groter, maar dat is niet altijd evengoed te zien.
3. Ook de iets lichtere kleur oranje geeft een aanwijzing,

Omdat de waardplant(en) voor de rupsen (lep, zoete kers en wilg) vrijwel overal voorkomen in Zoetermeer raden we iedereen aan om dit jaar naar deze bijzondere soort uit te kijken. Dat het beslist niet uitgesloten is dat de grote vos ook Zoetermeerse tuinen bezoekt bewijst de waarneming van Winfried van Meerendonk van 18 maart 2008 (zie foto)

Floron districtsmiddag opening seizoen 2014 door Johan Vos

Op zaterdagmiddag 22 maart opende het FLORON district Hollands Duin (D15) in het NME-centrum Weidezicht in Leiden, het plantenseizoen 2014 met de districtsmiddag. Er is teruggekeken op het afgelopen jaar en de plannen voor 2014 zijn besproken.

Op het programma stonden:

Het nieuwe en het klassieke strepen

DNA Barcoding Nederlandse Vaatplanten

De verspreiding van een aantal bijzondere soorten in ons district in 2013 en

Het excursieprogramma

(dat staat op de nieuwe districtspagina op de website van

FLORON. <http://www.floron.nl/Over-FLORON/Districten/D15-Hollands-Duin>).

NME-centrum Weidezicht te Leiden (Johan Vos)

Niko Buiten legde ons de spelregels uit met de mededeling dat er een nieuw protocol op de FLORON-website zal worden geplaatst. Het Nieuwe strepen is bedoeld om gegevens te verzamelen die

statistisch beter vergelijkbaar zijn. Het werken volgens een strak protocol is daarbij een belangrijke voorwaarde. Ik vraag mij echter wel af hoe je de deskundigheid van de waarnemer kunt verdisconteren.

De website verspreidingsatlas (<http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>) is gepresenteerd. Op deze site kan je per plantensoort de actuele verspreiding bekijken. Er wordt nog gezocht naar mensen die foto's willen uploaden en soortteksten willen schrijven. Als wij zelf bepaalde KM-hokken selecteren om het nieuwe strepen te beoefenen zijn wij daar uiteraard vrij in.

De Zoetermeerse delegatie bestaande uit Joke, Wim en ik, heeft voorgesteld om het centrumhok dat op 28 augustus a.s. op ons programma staat aan te bieden voor de jaarlijkse stadsplantendag. Het idee is om daar dan zaterdag 30 augustus van te maken: verzamelen RSR-station Stadhuis perron noordzijde (bij de bloemenstal) om 10.30 uur. (93, 452) Donderdag de 28ste kan de plantenwerkgroep dan gebruiken om een leuke route voor te bereiden.

Door de toegevoegde capaciteit van buiten op die dag kunnen we dan mogelijk op één dag een redelijk compleet totaalbeeld creëren van ons meest gevarieerde KM-hok, inclusief een net aangelegd park aan de rand!

Zeldzame paddenstoelen in het Prielbos

door Sinie de Jonge (foto's), tekst Johan Vos

Het Prielbos is een stukje moerasbos dat in de vroege jaren '70 van de vorige eeuw spontaan

Witdeksel kalkbekertje (*Craterium minutum*)

ontstond als gevolg van het graven van de Zoetermeerse plas. In 1999 verwierf het bos, dat inmiddels door de natuur en zijn fans gekoloniseerd was, de status natuurstregebied. Deze sterstatus heeft het gebied te danken aan de vele voor deze regio bijzondere soorten die hier voorkwamen en -komen. Met name op het gebied van varens, korstmossen, paddenstoelen, de waterspitsmuis die er regelmatig is waargenomen, en een enorme hoeveelheid winterkoninkjes heeft het bos zijn sporen verdiend. Samen met de andere drie stergebieden vormt het Prielbos de basis voor de relatief hoge biodiversiteit die Zoetermeer rijk is. In de nieuwe gemeentelijke visie biodiversiteit heeft het

Prielbos daardoor uiteraard zijn sterstatus "natuurkern" geprolongeerd.

Op verzoek van Hendrik Baas van de gemeente Zoetermeer heeft de paddenstoelenwerkgroep in 2013 het Prielbos doorzocht. Van januari tot en met december 2013 heeft de werkgroep maandelijks het gebied geïnventariseerd met als resultaat 88 soorten, waaronder een 10-tal nooit eerder in onze regio is aangetroffen.

Om een aantal van deze soorten (dat geldt vooral voor slijmzwammen), op naam te kunnen brengen was microscopische controle noodzakelijk.

Deze bijzondere waarnemingen van zeldzame soorten staan op de volgende pagina alfabetisch gerangschikt.

Rode kelkzwam (*Sarcoscypha coccinea*)

1. Witdeksel kalkbekertje; *Craterium minutum*. Een vrij zeldzame slijmzwam
2. Gewoon fluweelpootje (lact.); *Flammulina velutipes* var. *Lactea*. Een zeer zeldzaam soort die voorkomt op dood hout in loofbossen
3. Smalsporig hangkommetje; *Merismodes confusa*. Vrij zeldzame saprofiet die voorkomt in kolonies op dode loofhouttakken.
4. Groot kalkschuim; *Mucilago crustacea*. Een in Nederland zeldzame slijmzwam
5. Blauwgrijze schorsmycena; *Mycena pseudocorticola*. Een vrij zeldzame saprofyt die voorkomt op wilgensoorten in wilgenvloedbossen
6. Bruinzwarte vuurzwam; *Phellinus conchatus*. Een vrij zeldzame soort die zowel op dood als op levend wilgen- en populierenhout voorkomt op rijke minerale gronden.
7. Donsvoetbundelzwam; *Pholiota oedipus*. Een vrij zeldzame soort die voorkomt op dood populierenhout in loofbossen op rijke minerale gronden.
8. Opensplijtend kalkkopje; *Physarum bivalve*. Een zeldzame slijmzwam
9. Rode kelkzwam; *Sarcoscypha coccinea*. Komt voor op dode wilgen en elzentakken in loofbos op rijke minerale gronden.
10. Dwergknotsje; *Typhula pusilla* Voorkomen. Zeer zeldzame bodembewonende saprofyt die leeft van afgefallen blad en voorkomt in loofbos.

Bruinzwarte vuurzwam (*Phellinus conchatus*)

Opensplijtend kalkkopje (*Physarum bivalve*)

Groot kalkschuim (*Mucilago crustacea*)

Smalsporig hangkommetje (*Merismodes confusa*)

Blauwgrijze schorsmycena (*Mycena pseudocorticola*)

Dwergknotsje (*Typhula Pusilla*)

De Idylle verovert Nederland

door Johan Vos

Op de landelijke vlinderdag (1 maart jl.) presenteerde Kars Veling het project "Idylle".

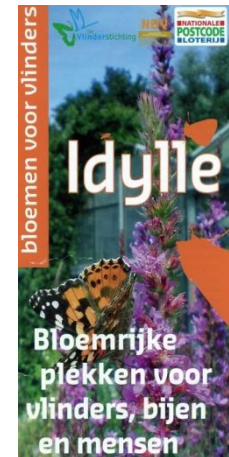
Zoals we ook in Zoetermeer waarnemen zijn bloeiende vegetaties in het ons omringende agrarisch polderlandschap vrijwel verdwenen. Zelfs bermen met zeer algemeen voorkomende graslandsoorten als paardenbloem, pinksterbloem en fluitenkruid worden zo vroeg gemaaid dat zelfs deze soorten geen kans meer krijgen om in bloei te komen. Dat dit desastreuze gevolgen heeft voor de vlinders en (wilde) bijen is inmiddels algemeen bekend. Vooral sinds het jaar van de bij wordt geprobeerd om daar verandering in te brengen. Idylle is één van de projecten die daarvoor is opgezet.

Dankzij de nationale Postcodeloterij zorgen de Vlinderstichting en de bijenhoudersvereniging voor meer kleur in het Nederlandse landschap. Idylles zijn percelen in het buitengebied, variërend tussen een halve en twee hectare die worden ingezaaid met inheemse bloemenmengsels. Stroken met wilde planten waarlangs vlinders zich kunnen verplaatsen. Zo ontstaat bijvoorbeeld in bredere wegbermen en langs fietspaden nieuw leefgebied voor vlinders en bijen. De Idylles zijn bedoeld voor graslandvlinders zoals icarusblauwtje, kleine vuurvlinder en bruin zandoogje, wilde en honingbijen. Ze verschijnen op locaties zoals braakliggende stukken in steden, in wegbermen, op graslandjes bij een hunebedcentrum, als onderdeel van het vlinderrommetje en langs een sportcomplex in Amsterdam.

Deze Idylles zijn niet alleen een prachtig leefgebied voor vlinders en bijen, maar ze zijn ook heerlijke plekken voor mensen. Ook mensen genieten van de kleuren en geuren op deze opengestelde plekken en door de inrichting hebben ze volop mogelijkheden om er te wandelen of zitten. Van de al gerealiseerde Idylles weten we dat vooral hommels snel en positief reageren op de verbeterde situatie, solitaire bijen zullen wat langer nodig hebben om de Idylles te ontdekken, schatten deskundigen in. Tot 2016 zal nog een groot aantal Idylles worden gerealiseerd. Via de website van de vlinderstichting is te zien welke Idylles waar in Nederland al zijn gerealiseerd. Ook de provincie Zuid-Holland probeert, samen met een aantal gemeenten en bedrijven een aantal bermen in onze regio in te kleuren met bloemrijke begroeiingen. Bij dit initiatief is ook de KNNV-afd. Zoetermeer betrokken. Aan de plantenwerkgroep is gevraagd om in een aantal bermen, voordat het beheer zal worden aangepast, de stand van de flora in beeld te brengen. Uiteraard zullen we ook de vlinders en mogelijk andere insecten meenemen in dit onderzoek. Deze locaties zullen, zodra zij zijn vastgesteld, als extra buiten het reguliere programma door de plantenwerkgroep worden bezocht.

De al gerealiseerde Idylles

De publieksfolder

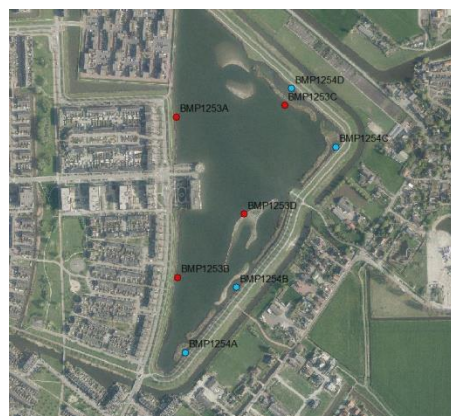

Monitoring Benthuizerplas door Hendrik Baas (gem. Zoetermeer)

De gemeente wil alle natuurstergebieden in een cyclus van vijf jaar monitoren. Dit jaar is de Benthuizerplas aan de beurt. Het doel is om zo compleet mogelijk de biodiversiteit en de ecologie van het gebied in beeld te krijgen. Door verschillende groepen organismen te onderzoeken kan een breed beeld ontstaan van de biodiversiteit. Dit kan door met verschillende overheden, organisaties en specialisten samen telkens één gebied te inventariseren voor een zo breed mogelijk scala aan taxa.

De vogelwerkgroep bijvoorbeeld inventariseert de plas al in het kader van de sovon atlas. Door ook deze gegevens mee te nemen draagt het bij aan het grotere beeld van de biodiversiteit. Een belangrijke bijdrage levert het waterschap. De plas wordt in 2014 door het waterschap volgens de KRW systematiek bemonsterd.

Het waterschap gaat in april/mei de macrofauna bemonsteren in de Benthuizerplas. Rond juni/juli gaan ze de waterplanten bemonsteren. Hiernaast vind je een kaartje met de meetpunten. De KRW kent 3 zones: - oever, - emerse zone (tot 1 meter diepte), - submerse zone (tot 3 meter diepte). Meetpunt BMP1254A t/m D liggen tussen de eilandjes en de oever. Meetpunten BMP1253 A/tm D liggen in het open gedeelte van de plas. De meetpunten zijn aan de oever getekend maar ook de diepere zone's worden meegenomen.

Kaart van HHS Rijnland met de monsterpunten.

We zien graag dat de plantenwerkgroep als bijdrage aan het project de oever- en graslandvegetatie rondom de plas en op de eilanden in kaart brengt.

Naast deze bemonsteringen zal door een natuurbureau specifiek aanvullend onderzoek worden uitgevoerd en zullen alle gegevens in één rapport worden samengebracht.

© Fred Reeder

In september 2009 waren we hier ook samen met de tv ploeg van de NCRV (foto website)

Bij de keuze van de taxa en methoden kijken we ook naar de bestaande rapporten om hier zo goed mogelijk bij aan te sluiten. We zijn nog in overleg over de te onderzoeken taxa.

Door de verschillende taxa te inventariseren en bij elkaar te voegen ontstaat meerwaarde.

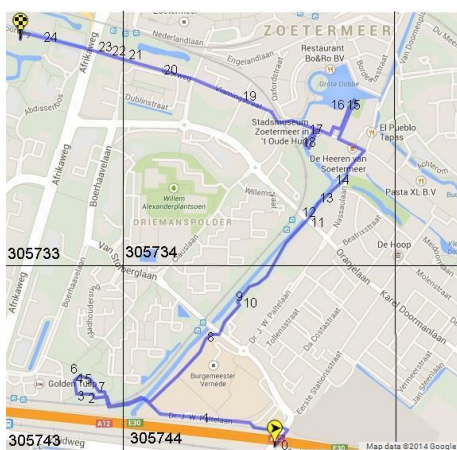
Met een kwalitatief goed rapport hopen we met deze meerwaarde een nog beter inzicht te krijgen in het ecologisch functioneren en de biodiversiteit van de Benthuizerplas.

Winterinventarisatie

door Joke de Ridder

Kaart fietsroute (Wim de Liefde)

Omdat we dit jaar een uitzonderlijk vroeg voorjaar beleven, ging het ook erg vroeg kriebelen bij enkele PWG leden. En zo kon het gebeuren dat Johan, Wim en ondergetekende al op woensdag 5 maart een fietsrondje door Zoetermeer maakten op zoek naar voorjaarsbloeiers. Onze zoektocht betrof in de eerste plaats de stinzenplanten, verder noteerden we een aantal voorjaarsbloeiers en soorten die dit jaar extreem vroeg bloeien. Niet de soorten die de hele winter doorbloeien zoals madeliefje, klein kruiskruid e.d. maar wel sleedoorn, speenkruid, vroegeling, raapzaad, maarts viooltje, groot- en klein hoefblad. Verbazing wekte de vele bloeiende kropaar, een enkele glanshaver en een kruipertje!

We fietsten door het Vernèdepark naar het Amaliapark waar Johan lenteklokjes (*Leucojum vernum*)

had ontdekt. In dit park noteerden we ook Oosterse sterhyacint (*Scilla siberica*). Lang geleden zijn deze bolletjes geplant, maar inmiddels beschouwen we ze als verwilderd. (misschien kunnen we er nog eens over discussiëren na hoeveel jaar dit mag). We kwamen ook de zeer recent geplante boerenkrokussen (*Crocus tommasinianus*) tegen. Het verschil met de Bonte krokus (*Crocus vernus*) is, dat de boerenkrokus veel smallere bladeren heeft in vergelijking met de bonte, en dat de bloemdekbladen van buiten grijsachtig van kleur zijn en bij zonneschijn stervormig

Galanthus nivalis "Flore Pleno" achter Oude huis (Wim de Liefde)

Leucojum vernum in het Amaliapark (Johan Vos)

uitstaan. De bloemdekbladeren van de Bonte krokus daarentegen zijn niet van buiten grijs en staan bij zonneschijn opgericht. In het park stonden beide soorten wat het verschil duidelijk maakte. Ook hier stonden natuurlijk gewone sneeuwkllokjes, (*Galanthus nivalis*). Daarna fietsten we langs de Delftsewallenwetering naar de Dorpsstraat. Ook hier gewone sneeuwkllokjes, en hoefblad (groot en klein). Het pastoorsbos achter de Nicolaaskerk stond stampvol sneeuwkllokjes, en een enkele boerenkrokus. Dit gebied zal de komende tijd erg veranderen, hopelijk niet ten koste van deze nakomelingen van eeuwen geleden geplante en verwilderde bolletjes.

In de tuin achter het Oude Huis vonden we ook weer veel gewone sneeuwkllokjes, maar nu ook hier en daar met gevulde bloemen (12 of meer bloemdekbladjes), Deze cultuurvariëteit staat bekend als "Flore Pleno", zie foto. Deze bijzondere cultuurvorm is al 275 jaar in cultuur en is daarmee een van de oudste cultuurvormen.

Veronica persica bij RSR Centrum- West (Wim de Liefde)

Er stonden ook een paar Maartse viooltjes en een eerste Dagkoekoeksbloem bloeide. Een kleine vos dwarrelde in de zon en een deels opgegeten Amerikaanse rivierkreeft werd ook genoteerd.

Verder ging het via de Vlamingstraat naar de Voorweg. Overall langs deze route zagen we gewone sneeuwkllokjes. Een grasveldje bij RSR-station Centrum-West stond helemaal vol met grote ereprijs, een prachtig gezicht. Bij boerderij Buitenbeest aten wij in het zonnetje een boterham, waarna onze wegen scheidde.

De plantengroei in het voorjaar van 2014

door Johan Vos

Bloeiend Raapzaad en bloeiende krokussen in de middenberm van de Meerzichtlaan op 10 maart 2014 (Johan Vos)

Het effect van het uitblijven van de gebruikelijke vorstperiode, in combinatie met de gemiddeld hoge temperaturen deze winter, heeft grote gevolgen gehad voor de vegetatieontwikkeling dit voorjaar. Gebruikelijk is dat gedurende een vorstperiode de bovengrondse plantendelen afsterven en dat de vaste planten zich in het voorjaar weer vanuit hun wortelstokken ontwikkelen. Hierdoor komt er voldoende licht op de bodem en ontstaan open plekken in de vegetatie. Dit brengt veel éénjarige soorten en typische voorjaarsbloeiers in een gunstige concurrentiepositie. Van weer andere soorten zoals Fluitenkruid is bekend dat het zaad een vorstprikkel nodig heeft om te kunnen kiemen. Dit voorjaar echter lijkt alles anders.

Heel veel soorten hebben deze winter gewoon kunnen doorgroeien en -bloeien. Voor een aantal grassen geldt dat ze in de winter weer gaan groeien als de temperatuur stijgt tot boven de 6 graden Celsius. In januari en februari hebben we o.a. Kropaar en Glanshaver regelmatig bloeiend aangetroffen. In februari kwamen daar ook veel bloeiplanten zoals Reukloze kamille, Fluitenkruid, Rode klaver en opvallend vaak Raapzaad bij. Al deze doorbloeiers vergezelden zich in februari van bloeiende soorten die dit jaar reageren op de vroege warmte. Voorbeelden zijn: Grote en Klimop ereprijs, Paarse dovenetel, Zandraket, Vroegeling, Kluwenhoornbloem e.d. Dit alles geeft aanleiding tot ongewone *vegetatiestructuren waar je tussen hoog opgeschoten grassen* het lila van de boerenkrokussen en het wit van de sneeuwkllokjes ziet doorschemeren!

Bloeiende Kropaar op 17 februari 2014 (Johan Vos)

In hoeverre bepaalde soorten deze gewijzigde concurrentieverhoudingen aan kunnen zal de tijd leren maar het zou mij niet verbazen als dit jaar bepaalde soorten het qua bloei een jaartje overslaan.

De natuurtuin in winterrust?

door Monique Snoek

Veel mensen denken dat 's winters de werkzaamheden op de natuurtuin op een heel laag pitje staan. "Er is dan toch niks te doen?" hoor ik vaak.

Maar niets is minder waar. Als de natuurtuin gesloten is voor publiek (vanaf half november tot half maart) wordt er met name veel gesnoeid. En een groot deel van die snoeiwerkzaamheden vinden plaats op het griend.

Een griend bestaat uit een 'hakhoutplantage' van diverse wilgensoorten. De wilgen worden op ongeveer kniehoogte geknot (soms iets hoger). Dat gebeurt met een cyclus van eens in de 4 jaar. Dat wilt dus zeggen dat ieder jaar een kwart van het griend wordt gesnoeid. Het knotten is behoorlijk wat werk, maar gelukkig hoef ik dat niet helemaal alleen te doen. Vanaf 2007 krijg ik hulp van knotploeg 'Meer en Woud', soms aangevuld met nog enkele IVN-ers. Dit jaar was het op dinsdag 4 februari weer zover:

Het knotresultaat (Fred Reeder)

het was een prachtige zonnige dag met ook nog eens aangename temperaturen. Fijn weer om buiten te werken, dat hebben we ook wel anders meegemaakt. Deze keer waren er zo'n 14 man/vrouw totaal aanwezig, een hele club natuurliefhebbers.

Tijdens het knotten van de wilgen worden ook zaailingen van kornoelje, els, meidoorn, clematis en kamperfoelie zoveel mogelijk weggehaald zodat de wilgentakken meer ruimte krijgen om te kunnen groeien. De wilgenknotten die afgestorven zijn worden weggehaald en op de kale plekken plaatsen we nieuwe wilgenslieten in de grond. Eerst zijn die slieten nog heel lang en steken ze ver boven de knotten uit. Zo hebben ze minder last van concurrentie en vangen ze meer licht.

Eendennesten (Fred Reeder)

Na 4 jaar worden ze dan weer op de juiste hoogte afgezaagd of geknipt.

Tijdens lunchtijd wordt er natuurlijk gepauzeerd en ieder jaar krijgen we bij Ep Booneman thuis een

Vogelnestje (Fred Reeder)

voedzame en zeer smakelijke 'home-made' soep geserveerd, zodat we er weer flink tegenaan kunnen. Meestal komt het zware werk aan het eind van de middag bijna helemaal af. Bedankt hulpvaardige knotters!!!

De dagen erop ben ik bezig met het selecteren en het verwerken van de afgezaagde wilgentakken. De takken worden opgebost en klaar gelegd voor transport naar de Zoetermeerse wijktuinen, scholen, en projecten van het adoptiegroen. Meestal worden de takken gebruikt om hekjes etc. van te vlechten, maar ook worden er 'tunnels' of tipi's van gemaakt waar kinderen in kunnen spelen.

Half maart, wanneer de natuurtuin weer open gaat, zorg ik ervoor dat de laatste werkzaamheden op het griend worden afgerond. Het broedseizoen is inmiddels begonnen. Aan de waterkant worden nog enkele eendenkorven opgehangen. Kleine zangvogeltjes bouwen nestjes tussen de takken van het griend... en het jaar erop is het volgende deel weer aan de beurt.

Slanke sleutelbloem (Fred Reeder)

Ter afsluiting

Ga eens kijken in en rond de natuurtuin. De afgelopen weken was dit er onder meer te zien.

Paarse schubwortel (Fred Reeder)

Maartsviooltje (Fred Reeder)

Wellicht leuk om te weten. Het eerste kievietsei in de polders tussen het Buytenpark en Stompwijk werd gevonden op 12 maart. De lente was begonnen.

Eerste kievietsei op 12 maart (Fred Reeder)

En tenslotte de tongvaren in de Balij met een deel van de bijbehorende e-mail tekst:

Hallo Johan en Fred,
eindelijk gezien, de tongvaren in de Balij. Met dank aan Adri de Groot en Sinie de Jonge, die hem gevonden hadden.
Joke (wo 22-1-2014)

Samenstelling: Johan Vos en Fred Reeder

Layout : Fred Reeder

Volgende Nieuwsbrief:

De volgende nieuwsbrief zal in de eerste helft juni verschijnen.

Kopij van de leden voor de nieuwsbrief **voor 15 mei** richten aan het e-mail adres van Fred Reeder.

Reacties op deze nieuwsbrief gaarne via e-mail richten aan de KNNV Zoetermeer.